

GÓCZA ÁGNES – ELEK BALÁZS*

Az állatkínzás jövője a közerkölcs változásának tükrében, különös tekintettel a segítségnyújtás elmulasztására

The Future of Animal Cruelty in the Context of Changing Public Morals

ABSZTRAKT

A közösségi média és az egyéb online kommunikációs csatornák megállíthatatlan térnyerésének köszönhetően ma már egyre nagyobb nyilvánosságot kapnak az állatkínzást megvalósító cselekmények és az állattartási kultúrában fellelhető elégtelenségek, hiányosságok. A kutatás során megállapítást nyert, hogy az állatjólét iránti növekvő érdeklődés egy szélesebb társadalmi szemléletváltást tükröz. Akár az erkölcs, akár a jog szintjén vizsgáljuk az állatkínzás megítélését, egy gyorsan és folyamatosan változó, koherens folyamatot látunk. A tanulmány először az erkölcs és a jog közötti kapcsolat mélységére rávilágítva megmutatja, hogy azok egymástól nem elválaszthatók, és hogy kölcsönösen hatnak egymásra. Ezt követően kitér az állatkínzásra vonatkozó erkölcsi és jogi normák alakulásának és jelenlegi rendszerének ismertetésére, végül pedig de lege ferenda javaslatok által vállalkozik egyfajta gondolatébresztő, vitaindító szerep betöltésére a rendszer továbbfejlesztését illetően.

Kulcsszavak: büntetőjog, állatkínzás, erkölcs és jog, állatvédelem

ABSTRACT

Thanks to the unstoppable rise of social media and other online communication channels, acts of animal cruelty and deficiencies in animal husbandry culture are now receiving increasing publicity. The research found that the growing interest in animal welfare reflects a broader shift in social attitudes. Whether we examine the assessment of animal cruelty at the level of morality or law, we see a rapidly and continuously changing process that is internally coherent. The objective of this study is based on this finding. First, by highlighting the depth of the relationship between morality and law, it demonstrates that these two institutions are inseparable and mutually influential. The following part of the study describes the development and current system of moral and legal norms relating to animal cruelty, and finally, through de lege ferenda proposals, it aims to provoke thought and initiate debate regarding the further development of the system.

Keywords: criminal law, animal cruelty, morality and law, animal welfare

„Maszlova története egészen mindennapi história volt. Egy cselédlánytól született, akinek anyja fejőasszonyként szolgált két vénkisasszony földbirtokosnő – két nővér – birtokán. Ez a hajadon minden évben szült, s ahogy ez már falun történni szokott, a gyermeket megkeresztelték, azután anyja nem táplálta az újszülöttet - hiszen nem kívánta jöttét, nem volt reá szüksége,

---

* Dr. Gócza Ágnes, PhD-hallgató, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam-és Jogtudományi Doktori Iskola; e-mail: goczaagnes@gmail.com. Dr. Elek Balázs, egyetemi tanár, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszék; e-mail: elek.balazs@law.unideb.hu; ORCID: 0009-0006-1776-608X.

csupán zavarta munkájában -, s a gyermek hamarosan éhen halt. Már öt gyermeke halt meg így. Mindegyiket megkeresztelték, azután nem táplálták, s elpusztult. A hatodikat, egy leánykát, aki egy vándorcigánytól született, ugyanarra a sorsra szánták. De úgy esett, hogy az egyik vénkisasszony történetesen kiment az istállóba, hogy lehordja a fejőasszonyt, amiért a tejszínnek tehénszaga volt; s az istállóban ott feküdt a fiatal anya szép, egészséges csecsemőjével. A vénkisasszony összeszidta az asszonyt a tejszínért, meg azért is, hogy a szülő nőt beengedték az istállóba, és már épp el akart menni, amikor meglátta az újszülöttet, elérékenyült és keresztanyának ajánlkozott. Csakugyan keresztvíz alá tartotta a leánykát, s azután megsajnálta, tejet és pénzt adott a fiatal anyának, s a gyermek életben maradt.”¹

Tolsztoj hőségének történetével, a párhuzam elsőre távolinak tűnhet, a történetben megjelenő gyermekölés esetén keresztül azonban meglehetősen jól érzékelhető, hogy miként változik a társadalom gondolkodása egy adott kérdést illetően, tehát hogy hogyan változik a közérkölc, és ez a változás hogyan jelenik meg a jog normarendszerében.

A Tolsztoj által írt gyermekölés (infanticidium), a házasságon kívüli gyermeknek az anya által a szülés alatt vagy közvetlenül a szülés után történő szándékos megölése. Ez a cselekmény, mint sui generis delictum hosszú utat tett meg. Míg kezdetben legfeljebb erkölcsi megvetéssel járt, napjainkban a Büntető Törvénykönyvben már a szándékos emberölésnek a legsúlyosabb, minősített esetei között kerül szabályozásra. Az ok pedig, ami miatt ezt a szemléletes idézetet idehoztuk a tanulmány elejére, az az, hogy hasonlóan mozgalmas utat járt be a társadalmi gondolkodás és ezzel együtt a jogi szabályozás az állatokkal kapcsolatos emberi magatartásokat illetően is, és ez a rendkívüli lendület napjainkban is tart. A különböző korokban az aktuális világnézet és társadalmi környezet mindig hatással volt és jelenleg is hatással van arra, hogy hogyan tekintünk az állatokra és az ember-állat kapcsolatra.² Sajnos még a nem túl távoli múltban is természetes dologként hivatkoztak egyes helyeken a kutyák nem kívánt szaporulatának elásásáról, vízbe fojtásáról úgy, hogy csak a kívánt egyed tartotta meg a gazda. Ez a cselekmény ma már a társadalom jelentős részében heves ellenérzést vált ki, illetve a jog is él a „legvégső eszközzel”, ugyanis állatkínzás bűncselekmény elkövetéséért kell felelnie a cselekmény megvalósítójának.

Érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy az állatkínzás bűncselekménnyé válásában is jelentős szerepet játszott a társadalom. A 2000-es évek elején ugrásszerűen megnőtt az állatkínzással járó esetek száma, ami természetesen hatással volt a társadalmi gondolkodásra. Meglehetősen nagy port kavart a 2003. június 16-án elkövetett és országszerte elhíresült faddombori eset, amikor három biztonsági őr kegyetlen módon kínozta halálra egy kutyát. A tettesek előbb riasztópisztollyal lőtték rá, majd a kutya egy konténer alá menekült, ahonnan kirángatták, s egy személyautóhoz kötözve több száz méteren keresztül vonszolták, végül magára hagyták az állatot. A kutya a szakszerű orvosi kezelés ellenére három nap múlva elpusztult.³

Az állatkínzás iránti társadalmi érzékenység ekkor elérte azt a szintet, amikor is az állatokkal szemben mutatott kegyetlenség mellett, hogy társadalmi szintű felháborodást váltott ki, tettekre késztetett több százezer embert. A Magyar Állatotthonok Országos Szövetsége (MAOSZ) szervezésében a Tolna Megyei Állat- és Természetvédő Alapítvány népi kezdeményezésen alapuló aláírásgyűjtési kampányba kezdett. Az aláírásgyűjtő íven a következő szöveg szerepelt: „Egyetértünk azzal, hogy az Országgyűlés módosítsa a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényt annak érdekében, hogy az állatkínzás bűncselekménynek minősüljön.”⁴ Összesen mintegy 330 ezer érvényes aláírás gyűlt össze, ami bőven meghaladta az országos népi kezdeményezés érvényességéhez meghatározott ötvétezes

¹ TOLSZTOJ, Lev: *Feltámadás*. Európa, Budapest, 1964, 2.

² VETTER Szilvia: *Állatvédelmi jog*. L'Harmattan, Budapest, 2024, 19. [VETTER (2024)]

³ KÁROLYI Judit: Az állatkínzás szabályozásának fejlődése Magyarországon. *Acta Juridica et Politica*, Szeged, 2006, 15.

⁴ 111/2003. (VI. 30.) OVB határozat aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítéséről.

számot.⁵ Az Országgyűlés a népi kezdeményezésben foglaltakkal egyetértett.⁶ Több törvényjavaslatot is előterjesztettek, de végül egy, a korábbi javaslatokat is magába foglaló, és az igazságügyi tárca által előkészített szöveget nyújtott be négy képviselő⁷ közösen az Országgyűlés elnökéhez, önálló képviselői indítványként.⁸ Ebben úgy fogalmaztak, hogy a javaslat megalkotása azért volt szükséges, mert a jogalkotónak kötelessége az emberi felelősségtudat növelése, illetve hogy minél magasabbra emelje a társadalmi erkölcs szintjét, és ennek érdekében a szükséges jogszabályokat megalkossa. Hozzá tették, hogy az állatok bántalmazása olyan méreteket öltött hazánkban, hogy indokolttá vált az állatkínzással szembeni büntetőjogi fellépés.⁹

Ennél az esetenél fontos hangsúlyozni, hogy a szemléletváltás nem jogalkotói lépés hatására indult el, hanem a társadalom igazságos jogérzet által táplált igénye idézte elő.¹⁰ A dolgok szerencsés együttállása folytán azonban a politikai támogatás is megvolt. Ez kitűnik a törvényjavaslatról szóló szavazás eredményéből is, ugyanis az Országgyűlés 2004. március 8-án 284 igen, 11 tartózkodás és 4 nem szavazat mellett¹¹ fogadta el a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és a hozzá kapcsolódó jogszabályok módosításáról szóló 2004. évi X. törvényt, melynek értelmében 2004. április 24. napjától az állatkínzás bűncselekménynek, vétségnek minősül.¹² A módosító törvényhez fűzött indokolás szerint „a társadalom jelentős része által negatív megítélésben részesített cselekmények alkalmasak arra, hogy a büntetőjogi szabályozás részét képezzék.”¹³

Nem kell azonban elmennünk ilyen nagyfokú brutalitásig, hogy jól érzékelhető változást figyeljünk meg erkölcsi és jogi téren egyaránt a kutyatartással kapcsolatban, hiszen elég csak a kutyák tartós láncon tartására gondolni. Korábban gyakorlatilag a kutya és a lánc különválaszthatatlan fogalomként léteztek, szinte a kutya velejárója volt a lánc. Mára azonban érdemi és előremutató változás tapasztalható ezen a téren is, mind a társadalmi felfogást, mind pedig a jogszabályi környezetet illetően. A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet 2016. január 1-jétől hatályos módosítása értelmében már tilos ebet tartósan kikötve tartani.¹⁴ A kormányrendelet megalkotásának indoka az volt, hogy a kutyát nagyon sokan még manapság is egyszerű „jelzőrendszerként” kikötve, kennelbe zárva, vagy egy hátsó kertbe „száműzve” tartják. A kutyával szembeni kizárólagos elvárásuk pedig az, hogy riassza el a betörőt vagy a rókát. Azt viszont sajnos meg kell jegyezni ezen a ponton, hogy az erkölcs és közfelfogás ezekben a kérdésekben nem mindenhol mutat érdemi változást mutat, és azt is, hogy a jogszabályi előírások pozitív irányú változása nem hatott kedvezően minden, a változás útján megrekedt társadalmi csoport erkölcsi fejlődésére.

A közösségi média és az egyéb online kommunikációs csatornák megállíthatatlan térnyerésének köszönhetően ma már egyre nagyobb nyilvánosságot kapnak az állatkínzást megvalósító cselekmények és az állattartási kultúrában fellelhető elégtelenségek, hiányosságok. Azt pedig, hogy a magyar lakosság körében egyre fokozódó érdeklődés van az

⁵ 1998. évi III. törvény 1. § (1) bek.

⁶ 131/2003. (XII. 11.) OGY határozat.

⁷ Szili Katalin, Hegyi Gyula (MSZP) és Gulyás József, Gusztos Péter (SZDSZ).

⁸ BÁRÁNDY Gergely: Az állatkínzás jelene és jövője. *Debreceni Jogi Műhely*, 2010/2, 2. (doi: 10.24169/DJM/2010/2/1)

⁹ T/6743. Képviselői önálló indítvány 4–5.

¹⁰ BÁRÁNDY: i. m., 2.

¹¹ KÁROLYI: i. m., 15.

¹² 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 266/B. § (1)–(2) bekezdés.

¹³ 2004. évi X. törvény Általános Indokolás.

¹⁴ A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 14.§ (12) bekezdése.

állatvédelmi téma iránt, ma már empirikus kutatás támasztja alá.¹⁵ A kutatási eredmények elemzése során a tanulmány szerzői arra a megállapításra jutottak, hogy bár az állatvédelemmel kapcsolatos diskurzusok kevésbé népszerűek, illetve kiemelkedő jelentőségűek olyan társadalmi ügyekhez képest, mint például az egészségügy és a politika, meglehetősen erős érzelmi elkötelezettséget mutatnak.

A diskurzus intenzitása egyes állatvédelmi események és viták hatására emelkedik, ami a felhasználók erős érzékenységét, fogékonyságát tükrözi.¹⁶ Az online térben megjelenő, állatvédelemmel kapcsolatos információk hatására a felhasználók nagy részében a pozitív és semleges megnyilvánulások mellett erős negatív érzelmek is megjelennek, mint például felháborodás, düh, elszántság. Erős nemtetszést és heves indulatokat különösen állatkínzásos esetekkel kapcsolatos információk váltanak ki. Ehhez szorosan kapcsolódik a kutatás azon megállapítása, miszerint az állatvédelmi diskurzus nem mutat egyenletes trendet az elemzett időszak során. A beszélgetések volumene hajlamos megnövekedni konkrét események, nagy médiafigyelmet kapó esetek vagy jelentősebb hírek kapcsán. Ez azt jelzi, hogy a magyar internetezők érdeklődése különösen fokozódik akkor, amikor negatív hírekkel, vitás ügyekkel vagy krízishelyzetekkel találkozunk az állatvédelem területén. Egy állatkínzás vagy egy nagyszabású állatmentés gyakran intenzív online diskurzust vált ki, ami ráirányítja a figyelmet az állatvédelem fontosságára, illetve a jogi szabályozás szükségességére. Ez a jelenség azt sugallja, hogy bár a belső érdeklődés az állatvédelem iránt jelen van, a figyelem leginkább krízishelyzetekben vagy erőteljesebb társadalmi tudatosodás idején erősödik fel.¹⁷

A kutatás során megállapítást nyert, hogy az állatjólét iránti növekvő érdeklődés egy szélesebb társadalmi szemléletváltást tükröz. Jól érzékelhető tehát, hogy az embereket foglalkoztatja az állatvédelem, a mindennapi közbeszéd tárgya, amely erős érzelmeket vált ki a társadalom tagjaiból. Ezen érzelmek, illetve az állatokkal kapcsolatos ismereteink folyamatos bővülése, valamint az egyre hangsúlyosabban jelenlévő globális trendek, amelyek az állatokkal való etikus bánásmódot, jóllétük fontosságát, valamint érző lényként való elismerésüket hangsúlyozzák, mind befolyással vannak a közérkölcshöz való viszonyulásuk alakulására.

Már e bevezetőből is kitűnik, hogy akár az erkölcs, akár a jog szintjén vizsgáljuk az állatkínzás megítélését, egy gyorsan és folyamatosan változó, és egymással koherens folyamatot látunk. Jelen tanulmány először az erkölcs és a jog közötti kapcsolat mélységére rávilágítva megmutatja, hogy ez a két intézmény egymástól nem elválasztható, és hogy kölcsönösen hatnak egymásra. E megközelítéssel természetesen nem vitatjuk, hogy a jogfejlesztési irányok kialakításában más szempontok, így állatjóléti és empirikus kutatások eredményei is meghatározó szerepet kapnak. A tanulmány következő része kitér az állatkínzásra vonatkozó erkölcsi és jogi normák alakulásának valamint jelenlegi rendszerének ismertetésére, végül pedig de lege ferenda javaslatokkal vállalkozik gondolatébresztő, vitaindító szerep betöltésére a rendszer továbbfejlesztését illetően.

1. Az erkölcs és a jog kapcsolata

A társadalom működését, az emberek életét több normarendszer fogja keretek közé, melyek közül a vallás mellett az erkölcs és a jog tölt be fontos szabályozó szerepet. Az erkölcsöt és a jogot hagyományosan két önálló szabályrendszernek tekintik, ahol mindegyiknek megvan a maga funkciója, eszköze. A célok nem állnak távol egymástól, így a két normarendszer

¹⁵ VETTER Szilvia–RITÓ Evelin–PAULOVICS Anita: How Concerned Are Hungarian Internet Users About Animal Protection? Preliminary Results of a Netnographic Study on Online Animal Protection Discourses. *Acta Animalia Hungarica*, 2025/1, 34–46.

¹⁶ VETTER–RITÓ–PAULOVICS: i. m., 34.

¹⁷ VETTER–RITÓ–PAULOVICS: i. m., 41.

rendkívül szoros kapcsolatban áll egymással, azonban nem fedi egymást teljesen. A jogszabályoknak és az etikai normáknak létezik egy közös magja. A jogi normák azonban az általánosításnak magasabb fokán állnak, hatókörük szélesebb. *Miskolczi Bodnár Péter* így az igazán lényeges különbséget nem a normák tartalmában, nem a hatókörükben, hanem a normák kikényszeríthetőségében, illetőleg a normakövető magatartás biztosításának módjában látja.¹⁸ Elméleti levezetése szerint az erkölcsi és jogi normarendszer szorosan kapcsolódik egymáshoz, hiszen a jog egyrészt olyan magatartások tanúsítását várja el, amelyek az erkölcs értékrendje szerint is követendők, másrészt az olyan viselkedést tiltja, amelyet nem tekintünk etikusnak. A két normarendszer tartalma tehát azonos tendenciát mutat.¹⁹

Amikor a jogrend büntetendővé minősít egy erkölcsileg megvetendő cselekményt, azzal kifejezi azt, hogy az erkölcsi, etikai szankciók már elégtelenek az adott magatartás tiltásához. Ennek kapcsán írja *Irk Ferenc*, hogy a jogrend szoros kapcsolatban van a morállal, mivel a társadalom javát szolgálja, s épp ezért a jogi előírások betartása minden állampolgár morális kötelessége.²⁰ Ebbe a körbe tartoznak természetesen a büntetőjogi előírások is. Az erkölcs és a büntetőjog is örökös kölcsönhatásban van egymással. Tehát a társadalmi felfogás folytonos átalakulása okán állandóan változó közerkölcs magával hozza a büntetőjogi előírások változását is. Végső soron azonban a társadalmi közerkölcs változása idővel az egész jogrendszerre is hatással lesz.

Egyes cselekmények büntetendővé nyilvánításakor az erkölcsi szempont mindig felbukkan, amit az Alkotmánybíróság a normakontrollal kapcsolatos eljárásaiban következetesen érvényesít. Már a 21/1996. (V. 17.) AB határozatban rámutatott arra, hogy a bűncselekmények megállapítása törvényhozói kompetencia, s így a demokratikus többségi vélemény érvényesülésének tere. Kivételes esetekben azonban itt is érvényesülhet az alkotmánybírósági kontroll.²¹ A 30/1992. (V. 26.) AB határozatában kijelölte e kontroll szempontjait is. Rámutatott arra, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjogból fakadó tartalmi követelmény, hogy a törvényhozó a büntetendő magatartások körének meghatározásakor nem járhat el önkényesen. Valamely magatartás büntetendővé nyilvánításának szükségességét szigorú mércével kell megítélni: a különböző életviszonyok, erkölcsi és jogi normák védelmében az emberi jogokat és szabadságokat szükségképpen korlátozó büntetőjogi eszközrendszert csak a feltétlenül szükséges esetben és arányos mértékben indokolt igénybe venni, akkor, ha az alkotmányos vagy az Alkotmányra visszavezethető állami, társadalmi, gazdasági célok, értékek megóvása más módon nem lehetséges.”²²

Ugyanezen határozatában kifejtette azt is, hogy a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése „mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nemkívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok korlátozása esetén irányadó követelménynek megfelelően a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. Az alkotmányos büntetőjog követelményei szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoznia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről.”²³ Az erkölcsi normák védelme kiemelt szerepet kapott

¹⁸ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Az erkölcs és a jog szoros kapcsolata. *Polgári Szemle*, 2015/4–6, 27.

¹⁹ MISKOLCZI BODNÁR: i. m., 27.

²⁰ IRK Ferenc: *Az erkölcs és a büntetőjog elméleti kérdései*. [https://www.irkferenc.hu/publ-pdf/Irk\(1990\)_06.pdf](https://www.irkferenc.hu/publ-pdf/Irk(1990)_06.pdf) (2025. 11. 09.)

²¹ ABH 1996, 74, 82.

²² ABH 1992, 167, 176.

²³ ABH 1992, 167, 176.

a 38/2012. (XI. 14.) AB határozatban is, amely a közterület életvitelszerű lakhatásra való használatát szankcionáló szabálysértési tényállás és más törvényi rendelkezések megsemmisítéséről rendelkezett. Megjegyzendő, hogy a szabálysértési tényállások alkotmányosságának vizsgálatánál is hasonló szempontokat mérlegel az Alkotmánybíróság figyelemmel arra, hogy a szabálysértési törvény alapvetően változtatta meg a szabálysértés intézményének funkcióját, helyét a jogrendszerben. A szabálysértési törvény ugyanis mára kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést.²⁴ A törvény preambuluma „[a] társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekmények elleni hatékony fellépés” biztosításában határozza meg a törvényi szabályozás célját, miközben a Szabálysértési törvény mind felelősségi dogmatikájában, mind az eljárás szabályozásában büntetőjogi és büntető eljárásjogi megoldásokat alkalmaz.

A szabálysértés a szabálysértési törvénnyel lényegében a trichotóm büntetőjogi rendszer harmadik, legenyhébb szintjévé vált. Hasonló szerepet tölt be a jogrendszerben, mint az 1879. évi XL. törvénycikkkel bevezetett és a kihágás intézményének és a kihágási bíraskodásnak megszüntetéséről szóló 1955. évi 17. törvényerejű rendelettel megszüntetett kihágás intézménye.

Mindezt szem előtt kell tartanunk, amikor az állattartással kapcsolatos büntetőjogi (és így szabálysértési) rendszer továbbfejlesztési lehetőségein gondolkozunk.

Az erkölcsi, közigazgatási, szabálysértési és büntetőjogi felelősségi rendszer bármely elemének megmozgatása a rendszer többi részét is óhatatlanul érinti. Ebből következően az erkölcsi szemlélet változása is kihatással van a szankciórendszer többi elemére, de ilyenkor nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy új szankció bevezetése egyes korábban nem pönalizált cselekményekhez csak mértéktartással és fokozatosan történhet. Különösen igaz ez a védett jogtárgy meghatározására, amire az állatkínzás bűncselekménynek legújabb időkben végbement változása is jó példákat szolgáltathat.²⁵

A 38/2012. (XI. 14.) AB határozat leszögezte, hogy azoknak a magatartásoknak a szankcionálására, amelyek a közterület használata során mások jogait sértik, a közrendet veszélyeztetik, a Szabálysértési törvény számos önálló tényállást (például koldulás, csendháborítás, köztisztasági szabálysértés, szeszes ital fogyasztás tilalma, tiltott szerencsejáték, veszélyeztetés kutyával, közerkölcs megsértése, garázdaság stb.) állapít meg, és ezek alapján büntethető az a hajléktalan is, aki a közterületet a közrendet veszélyeztető módon használja. Az, hogy a közterületnek az életvitelszerű lakhatásra való használata magában hordozza mások jogai sérelmének, a közrend megsértésének lehetőségét, nem tekinthető a büntetendővé nyilvánítás legitim indokának. 176/2011. számú határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy önmagukban a közrendre és köznyugalomra vonatkozó elvont alkotmányos értékek nem indokolhatják ilyen preventív jellegű szabálysértési tényállás megalkotását. „Ellenkező esetben ugyanis a közterületen zajló tevékenységek túlnyomó többsége szankcionálhatóvá válna, hiszen azok sok esetben zavaróan hatnak a városképre, a lakók közérzetére és többnyire zajjal járnak.”²⁶

E tényállás alapján az érintettek számára nem egyértelmű, mely magatartással követnek el jogsértést, és magában hordozza a jogalkalmazók önkényes jogértelmezésének lehetőségét.

²⁴ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat.

²⁵ Lásd részletesen: GÓCZA Ágnes: Az emberi élet mint az állatkínzás bűncselekmény védett jogi tárgya. *Acta Animalia Hungarica*, 2025/2, 76–90.; AMBRUS István: Az állatkínzás bűncselekményének jogi tárgyai, egyes dogmatikai kérdései, valamint de lege ferenda szabályozása. *Magyar Jog*, 2021/7-8, 452–466.

²⁶ 176/2011. (XII. 29.) AB határozat. ABH 2011, 615, 630.

A Szabálysértési törvény 186. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg az sem, hogy a közterületen élő hajléktalan mikor mentesül a szabálysértési felelősség alól.²⁷

Mindennek akkor van különös jelentősége az állatokkal kapcsolatos cselekmények vonatkozásában, ha megvizsgáljuk, hogy az előző Büntető Törvénykönyv időszaka alatt az állatkínzás tényállása még a köznyugalmat, közrendet sértő bűncselekmények körében kapott helyet.²⁸ Az állatkínzást törvényben rendező 2004. évi X. törvény indokolása is alapvetően erkölcsi értékek mentén vezette be az akkor még új büntetőjogi tényállást. Az indokolásban az olvasható, hogy „*a civilizált, kulturált társadalmakban ma már általános erkölcsi követelmény az élőlénytársakkal szembeni megértő, természetes szükségleteiket kielégítő, érzéseikkel számolni, szenvedéseiket enyhíteni akaró, humánus magatartás. Minden embernek erkölcsi kötelessége az állatok védelme és kímélete, az állatok tiszteletben tartása és a jó közérzetük biztosítása.*”²⁹ Az erkölcsi értékrend változását a jogalkotó a „ma már” szófordulattal rendkívül találóan igazolja is. Ehhez kapcsolódóan utal az európai társadalmi erkölcsre, s ebből következően hazánk megítélésére, illetve értékelésére is.³⁰ Mindezzel lényegében azt sugallva, hogy az európai közérkölc is megköveteli az állatok büntetőjogi védelmét, és ennek érdekében a hazai erkölcsi mérce magasabb szintre állítására van szükség.

A büntetőjogi kodifikálást megelőzően az állatkínzásról az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 2. §-a rendelkezett. Eszerint szabálysértést követett el, aki gerinces állatot közterületen vagy nyilvános helyen, mások felháborodására alkalmas módon bántalmaz, annak akaratlagosan fizikai fájdalmat okoz, illetőleg természetével ellentétes cselekedetre kényszerít, gerinces állaton szükségtelenül olyan beavatkozást végez, amely alkalmas arra, hogy másokban felháborodást vagy riadalmat keltsen, illetve gerinces állat tartásának minimális feltételeit nem biztosítja, a tartás módszereivel az állatnak fizikai fájdalmat, egészségkárosodást, megbetegedést okoz. Megjegyzendő, hogy az 1879. évi XL. tc., a kihágási Btk. is a közrend elleni cselekményeket tartalmazó fejezetében, a 86. §-ban határozta meg az állatkínzás tényállását, amelyet az követhetett el különösen, aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kínozott vagy durván bántalmazott, úgyszintén, aki az állatkínzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegte.

Látható, hogy a büntetőjogi kodifikálást megelőzően az elsődleges jogtárgy a köznyugalom, a közrend volt. Ehhez képest a 2004-es törvény által megfogalmazott tényállás védett jogi tárgya az állat mint érző lény életének, egészségének védelme, ugyanakkor e bűncselekmény az azonos védendő jogtárgyak alapján rendszerező Btk.-ban mégis a közrend elleni bűncselekmények közé került. Ennek oka „*a közrend elleni bűncselekmények azon sajátossága, miszerint ezek a bűncselekmények általában nem konkrét személy jogait sértik vagy veszélyeztetik, hanem káros hatásuk ennél szélesebb kört, a társadalom egészét érintik.*”³¹

2. Az állatok kínzásával kapcsolatos hatályos szabályozás rövid bemutatása

A szabályozás napjainkban is több pilléren nyugszik. Vannak kizárólag erkölcsi megvetést előidéző cselekmények, illetve vannak olyan magatartások, amelyek már elérik a jog ingerküszöbét. A jogellenesnek minősülő cselekményeket pedig három különböző szinten szabályozza és fűz hozzájuk szankciókat a jogalkotó. A közigazgatási jog szintjén, a szabálysértési jog szintjén, végül pedig a legnagyobb társadalomra veszélyességet magukban rejtő magatartásokat a büntetőjog szintjén.

²⁷ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, indokolás.

²⁸ 1978. évi IV. törvény XVI. fejezet. Közrend elleni bűncselekmények, 266/B.§.

²⁹ A 2004. évi X. törvény előterjesztői indokolása.

³⁰ A 2004. évi X. törvény előterjesztői indokolása.

³¹ A 2004. évi X. törvény előterjesztői indokolása.

2.1. Közérkölcsebe ütköző cselekmények

Az első körbe azok a magatartások tartoznak, amelyek nem jelennek meg a jogszabályok soraiban, azonban a társadalom nagy részében már heves ellenérzést váltanak ki. Ha megvizsgáljuk a hatályos jog által szankcionált cselekményeket, akkor általánosságban azt mondhatjuk, hogy kizárólag erkölcsi megvetést válthat ki, ha valaki az otthonában jogi védettségű oltalmat nem élvező, nem gerinces állatot, vagy akár gerinces kártevőt megkínoz, azzal szemben az általános közérkölcsessel szembemenő magatartást tanúsít.

2.2. A közigazgatási jog szintjén szabályozott magatartások

A közigazgatás egy rendkívül sokoldalú, de ezzel együtt összetett tevékenység, amely az egész társadalmat érinti. Mondhatjuk, hogy a legnagyobb igazgatási rendszer, amely szerteágazó apparátusán keresztül hatékonyan tudja támogatni az állatvédelemi célkitűzések megvalósulását.³² Jelenleg Magyarországon az állatvédelem szabályozásának alapjait az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (Ávt.) határozza meg. A törvény többek között a rendszerváltás és az európai uniós csatlakozással összefüggő jogharmonizáció eredménye.³³ Preambulumában rögzíti az Országgyűlés azon álláspontját, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, és a tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége. Emellett elismeri, hogy az állatvilág egésze és annak egyedei megkülönböztetetten nagy értéket jelentenek az emberiség számára, és kifejezi azon szándékát, hogy Magyarország tevékeny módon részt vállal az állatok védelme és kímélete érdekében kifejtett nemzetközi erőfeszítésekből. Az új törvény általános miniszteri indokolása egyébként utal is rá, hogy a „*törvény által megfogalmazott új tényállás védett jogi tárgya az állat, mint érző lény életének és egészségének védelme.*” Az Ávt. célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek a védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait.³⁴

A törvény egy külön alcím alatt rendelkezik az állatok kíméletéről és az állatkínzás tilalmáról. E cím alatt szabályozza a jogalkotó az állatkínzás mellett az állatviadalokhoz kapcsolódó cselekmények és a zoofil jellegű cselekmények tilalmát, valamint az élő állat nyereményjáték díjaként történő kisorsolásának tilalmát.³⁵ A törvény általános jelleggel tilalmazza az állatok kínzását. A jogszabály szerint tilos az állatnak indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni, az állatot károsítani, így különösen az állatot nem szabad kínozni, emberre vagy állatra uszítani, illetőleg állatviadalra idomítani, kényszertakarmányozásra fogni (kivéve az egészségügyi megfontolásból való kényszerű táplálás esetét), a kíméletét nem biztosító módon mozgatni és szállítani, elhelyezni, a teljesítőképességét felismerhetően meghaladó teljesítményre kényszeríteni, valamint természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni.³⁶

E rendelkezésen felül az alapfogalmak között a jogalkotó külön meghatározta az állatkínzás definícióját, amely szerint állatkínzásnak minősül az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint

³² VETTER (2024): i. m., 101.

³³ KOSKA Hedvig Dóra: *Az állatkínzás állategészségügyi és jogi vonatkozásai a 19. századtól napjainkig*. Diplomamunka, kézirat. Állatorvostudományi Egyetem, Budapest, 2022.
<https://huveta.hu/server/api/core/bitstreams/83d5bccd-3f15-43cd-ab88-b2e654ceddf2/content> (2025. 11. 09.).

³⁴ 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről 1.§.

³⁵ Ávt. 6.§-8/B. §.

³⁶ Ávt. 6. §.

szükségeinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat, továbbá az öröklődő betegségben szenvedő – nem kísérleti célra szánt – állategyed tenyésztése, szaporítása.³⁷ Szorosan kapcsolódik ehhez a részhez a törvény azon rendelkezése, amely szerint az ember környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos.³⁸ Az állatvédelmi törvény rögzíti annak tilalmát is, hogy az állat életét elfogadható ok vagy körülmény nélkül kioltásák.³⁹

Az Ávt. kimondja, hogy aki tevékenységével vagy mulasztásával az állatok védelmére, kíméletére vonatkozó jogszabály vagy hatósági határozat előírását megsérti vagy annak nem tesz eleget, magatartásának súlyához, ismétlődéséhez, és különösen az állatnak okozott sérelem jellegéhez, időtartamához igazodó mértékű állatvédelmi bírságot köteles fizetni.⁴⁰ Emellett számos olyan közigazgatási intézkedést és jogkövetkezményt határozott meg a jogalkotó, amelyeket az eljáró állatvédelmi hatóság alkalmazhat az állatok védelmét szolgáló közigazgatási jogi normák megsértése esetén. Jelen tanulmány témája szempontjából releváns például az ebtartó kötelezése az eb tartási körülményeinek megváltoztatására és szigorúbb tartási feltételek kialakítására, a tartási engedély visszavonása, az állattartás megtiltása legfeljebb egy évre, az állattartástól eltiltás, az állattartó építési munka elvégzésére kötelezése (az állat megfelelő és biztonságos elhelyezése, valamint szökésének megakadályozása érdekében), az állattartó meghatározott cselekmény végzésére, türésére vagy abbahagyására kötelezése (az állatvédelmi és az állattartási szabályok megsértése esetén az állatok védelme érdekében), valamint az állat elkobzása.

Mivel az állatok élő és érző lények, védelmük érdekében különösen fontos a leghatékonyabb eszközök alkalmazása. Értendő ez alatt, hogy az alkalmazott intézkedés vagy jogkövetkezmény rövid idő alatt hozzon kézzelfogható, az állatok sorsát érdemben jobbra fordító eredményt.⁴¹ Egyértelműen látszik, hogy a közigazgatási eljárás során alkalmazható jogi eszközökkel célzottan tudnak fellépni a közigazgatási szervek az esetleges jogsértő magatartás megszüntetése és jogszerűvé alakítása érdekében.

2.3. A szabálysértési jog szintjén szabályozott magatartások

Szabálysértésnek minősül az a vonatkozó törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra de a bűncselekményekhez képest kisebb mértékben sérti vagy veszélyezteti az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, illetve a természetes és jogi személyek valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek személyét vagy jogait.⁴² A szabálysértések körébe vont magatartások a társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető kriminális cselekmények, amelyek azonban a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel nem rendelkeznek.⁴³

A jelenleg hatályban lévő, a szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény tényállásai között több olyat is találunk, amelyek valamilyen szinten köthetők az állatvédelemhez, azonban az állatokkal kapcsolatos legtöbb szabálysértés védett jogi tárgya jellemzően nem az állat, mint érző lény. Az állatkínzáshoz közvetlenül kapcsolódó magatartás talán egyedül az élő állattal

³⁷ Ávt. 3. § 4. pont.

³⁸ Ávt. 8. §.

³⁹ Ávt. 11. §.

⁴⁰ Ávt. 43.§ (1) bekezdés.

⁴¹ TILKI Katalin: Az állatkínzás nyomozását nehezítő és segítő tényezők. *Ügyészek Lapja*, 2024/1–2, 29–46.

⁴² 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 1–2. §.

⁴³ Szabs. tv., preambulum.

történő koldulás, amely cselekményre vonatkozó tilalom a 2025. augusztus 20-án hatályba lépett módosításokkal került be a szabálysértési törvénybe.⁴⁴

Mivel az állatkínzás vonatkozásában csak közvetetten rendelkeznek relevanciával, csupán említés szintjén ismertetjük az állatokhoz, illetve az állatvédelemhez valamilyen módon kapcsolódó tényállásokat.⁴⁵

Jogosulatlan vadászat szabálysértést követ el az, aki idegen vadászterületen jogosulatlanul, vad elejtésére használható és arra alkalmas állapotban lévő eszközzel tartózkodik.⁴⁶ A természetvédelmi szabálysértés szankcionálja a védett vagy fokozottan védett állatfaj egyedének élettevékenységében történő jelentős mértékű zavarását.⁴⁷ Veszélyeztetés kutyával szabálysértés⁴⁸ valósul meg, ha bárki a felügyelete alatt álló kutyát a település belterületén felügyelet nélkül bocsátja közterületre vagy kóborolni hagyja, természeti és védett természeti területen vagy vadászterületen (a vadászkutya és a triflakereső kutya kivételével) póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja, (segítő kutya kivételével) szájkosár és póráz nélkül közforgalmú közlekedési eszközön szállítja, valamint (szintén a segítő kutya kivételével) vendéglátó üzlet kivételével élelmiszer-elárúsító üzletbe, közfürdő területére vagy játszótérre beengedi illetve beviszi. Ugyanezt a szabálysértést követi az is, aki veszélyes ebét nem zárt helyen tartja, vagy nem helyez el a ház (lakás) bejáratán a veszélyes ebre utaló megfelelő figyelmeztető táblát.

Áttélesen jelenik meg az állat védelme a gyógyszerrendészeti szabálysértés tényállásában, amikor az elkövető hamis, meghamisított vagy Magyarországon nem engedélyezett állatgyógyászati készítményt indokolatlan mennyiséget el nem érő mennyiségben kínál, átad, megszerez vagy tart.⁴⁹

Ugyancsak közvetett az állatok védelme a vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése és a vasúti szabálysértés tényállásaiban, hiszen az állat életének és épségének nyilvánvaló veszélyeztetése ellenére az elsődleges védett jogtárgy a vasúti közlekedés biztonsága. A vasúti szabálysértés esetén az állat jogosulatlan őrizetlenül vagy szabadon hagyásával jellemző a mulasztással történő elkövetés.⁵⁰

2.4. A büntetőjog szintjén szabályozott magatartások

Ha a jogon, illetve a büntetőjogon kívüli, enyhébb eszközök nem alkalmasak, nem vehetők igénybe, illetve nem elég hatásosak, megnyílik az út a büntetőjog előtt, amely ezek alapján csak kiegészítő jellegű, „végső eszköz” lehet, még pontosabban a legvégső esetben a legutolsó eszköz.⁵¹ Tehát a büntetőjog csak a legsúlyosabb jogsértésekre legutolsó eszközként legitim. *„A büntetőjog társadalmi rendeltetése az, hogy a jogrendszer egészének szankciós zárköve legyen. Nincs önálló működési terepe, mint egyéb jogágaknak. Ezért más a büntetőjogi szankció, mint az egyéb jogágak reparáló, helyreállító vagy egyéb kötelességstatuáló szankciói. A büntetőjogi szankció ezért büntetés, ezért hátrányokozás. Szerepe és rendeltetése a jogi és erkölcsi normák épségének fenntartása, amikor már más jogági szankciók nem segítenek.”*⁵² A

⁴⁴ Szabs. tv. 185.§ (1) bekezdés b) pont.

⁴⁵ A téma bővebb kifejtéséről lásd Kárteszi Nóra: *Az állatvédelem szabálysértési vonatkozásai*. Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány, 2024.

https://kozososugyunkazallatvedelem.hu/data/file/2024/09/15/17_az_allatvedelem_szabalysertesi_vonatkozasai.pdf (2025. 11. 11.)

⁴⁶ Szabs. tv. 178. §.

⁴⁷ Szabs. tv. 187. § (1) bekezdés.

⁴⁸ Szabs. tv. 193.§.

⁴⁹ Szabs. tv. 199/A. § (1) bekezdés.

⁵⁰ Szabs. tv. 222. § és 225/A.§ (1) bekezdés f) pont.

⁵¹ NAGY Ferenc: *A magyar büntetőjog általános része*. HVG–ORAC, Budapest, 2010, 59.

⁵² 23/1990. (X. 31.) AB határozat.

büntetőjognak az a feladata, hogy alapértékeket védjen és oltalmazzon. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy a büntetőjog az állami kontrolleszközök közül utolsóként alkalmazható.⁵³

Az állatvédelmi törvény általános előírásai és tilalmai jelentik az emberi bánásmód, az emberi felelősség azon legalacsonyabb szintjét, amelyeknek megszegése állatvédelmi bírságot vonhat maga után.⁵⁴ Ezzel szemben a büntetőjogi védelem lényegesen szűkebb körű; az csak az állatvédelmi törvényben tiltott magatartások legsúlyosabb eseteire vonatkozik. Az állatkínzás tényállása szempontjából egyébként az Ávt. a háttérjogszabály, de a tiltott elkövetési magatartásokat a Büntető Törvénykönyv (Btk.) határozza meg.⁵⁵ A jelenleg hatályos Btk. a 244. §-ban rögzíti az állatkínzás bűncselekményének tényállását.

Nem célunk a tényállás átfogó, kommentár-jellegű elemzése, hiszen ezt már több szerző megtette.⁵⁶ Jelen tanulmányban kizárólag a tényállás továbbfejlesztésével összefüggő megállapításainkat kívánjuk rögzíteni. A büntetőjogi szabályozás alapja az, hogy az embernek kiszolgáltatott állat védelme és kímélete az emberi kultúrához szorosan hozzátartozik. A civilizált, kulturált társadalmakban ma már általános erkölcsi követelmény az élőlénytársakkal szembeni megértő, természetes szükségleteiket kielégítő érzéseikkel számolni, szenvedéseiket enyhíteni akaró, humánus magatartás. Minden embernek erkölcsi kötelessége az állatok védelme és kímélete, az állatok tiszteletben tartása és jó közérzetük biztosítása. Ez teljes mértékben összhangban van az Ávt. preambulumban megfogalmazottakkal.

A bűncselekmény első fordulatainak elkövetési magatartása az olyan indokolatlan bántalmazás, vagy olyan bánásmód indokolatlan alkalmazása, amely alkalmas arra, hogy a gerinces állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza. A tényállás a bántalmazás, és nem a fizikai fájdalom okozása fordulatot alkalmazza azért, mert a törvény a büntetőjogi szankcionálást nem az állatban elért érzethez, eredményhez, hanem az elkövető magatartásához kívánja kötni. A bántalmazás fizikai vagy lelki ráhatást jelent az elkövetési tárgyra. A gyakorlatban az ilyen cselekedet általában az állat fizikai integritását érinti. Nyilvánvalóan nem minden jellegű testi vagy lelki bántalmazás tekinthető állatkínzásnak, például a nevelés, idomítás céljából történő fizikai ráhatás szükségszerű lehet. Azonban ebben az esetben is rangsorolni kell, meg kell határozni, hogy melyek azok az alkalmazott eszközök, amelyek alkalmazása büntetendő, és melyek azok, amelyeké nem. Ebben a körben a közfelfogásnak nagy szerepe van.

A bántalmazásnál és a bánásmód alkalmazásánál sem szükséges a bűncselekmény megvalósulásához, hogy az elkövető az állat életét ténylegesen kioltsa, vagy az állat valóban maradandó egészségkárosodást szenvedjen. Elég csupán az, hogy az elkövető cselekménye erre alkalmas legyen.

Az Ávt. szerint az állat élete elfogadható ok vagy körülmény esetén kioltható. Ilyen elfogadható oknak vagy körülménynek minősül különösen az élelmezési cél vágóállat esetében, a prém termelése a hagyományosan e célból tartott állat esetében, az állományszabályozás, a gyógyíthatatlan betegség illetve sérülés, a fertőző betegségek kontrollja, valamint az azok ellen való védekezés, a kártevők irtása, a másként el nem hárítható támadás megakadályozása és a tudományos kutatás. A jogszerű elpusztítás során is megfelelő módon kell kioltani az állat életét. Ezekben az esetekben az állatkínzás bűncselekménye nem állapítható meg.⁵⁷ Kutya és

⁵³ POLT Péter: Állatkínzás. In: Polt Péter (szerk.): *Új Btk. kommentár 5. kötet, Különös rész.* Nemzeti Közszerzői és Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, 35–40.

⁵⁴ Ávt. 6-12. §, 43. §, 45. § (1) bekezdés.

⁵⁵ EBH 2008.1762.

⁵⁶ Például JÁMBOR Adrienn–PAULOVICS Anita: A társállatokkal kapcsolatos rendelkezések a büntetőjogban. *Studia Iurisprudentialiae Doctorandorum Miskolciensium*, Tom. 14, Miskolc, 2014, 164–168.; BERTALDÓ András: Az állatkínzás bűncselekménye. *Belügyi Szemle*, 2016/4, 102–112.; FEDOR Zsuzsanna Réka: *Az állatvédelem büntetőjogi vonatkozásai – különös tekintettel az állatkínzás törvényi tényállására.* Doktori értekezés, PPKE Jog- és Államtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2024. (doi: 10.15774/PPKE.JAK.2024.008)

⁵⁷ Ávt. 11–12. §.

macska tekintetében az élelmezési cél és a prém termelése nem minősül elfogadható oknak, körülménynek.

Az állat életének kioltása kizárólag kábítás után történhet. A kábítási kötelezettség nem vonatkozik a gerinctelen állatokra, a háztartásban élelmezési célra levágott baromfira, nyúlra, valamint arra az esetre, ha az állat életének kioltását szükséghelyzet indokolja. Ezekben az esetekben is gondoskodni kell azonban arról, hogy az állat életének kioltása szakszerű gyorsasággal és a legkisebb szenvedéssel járjon. Külön jogszabály rendelkezik az állati élet olyan módon történő kioltásáról, amelynél az előzetes kábítás nem kötelező, ha az eljárás azonnali teljes öntudatvesztést és érzéketlenséget vagy halált okoz. Az állatvédelmi hatóság köteles az állat életének fájdalom nélküli kioltásáról gondoskodni, ha annak továbbélése megszüntethetetlen vagy csillapíthatatlan szenvedéssel járna, az állat meggyógyulása nem várható, az állat tartója ismeretlen, továbbá vadon élő állat esetében az egyed a szabadon élésre alkalmatlan. Az állat életének kioltásával kapcsolatban felmerült igazolt költségeket – védett állatfaj esetében is – az állattartó (vadászható állatfaj esetében a vadászatra jogosult) köteles megtéríteni.

„Nem állapította meg a lopással halmazatban az állatkínzást a bíróság annak az elkövetőnek a terhére, aki az összesen tizenhat tyúk és kacska elvételének megkísérlésekor, azok zsákokba helyezésekor a szárnyasok fejét letépte így azok pusztulását okozta. A gerinces háziszárnyasok elpusztítása valóban megvalósult, ugyanakkor nem hagyhatók figyelmen kívül az elkövetés körülményei, az állatok élete kioltásának indoka és módja. Az elkövető a lopás sikeres végrehajtása érdekében pusztította el a szárnyasokat, azért, hogy annak végrehajtását biztosítsa. A vádlott olyan módon ölte meg az állatokat, mely tipikus háztáji gazdaságokban, ugyanis a baromfi életét nyakának elvágásával, fejének eltávolításával oltják ki, valamint ki is véreztetik az állatot. Nem mellőzhető arra sem rámutatni, hogy a vádlotti cselekmény sikeres befejezése esetén a baromfi életének kioltása ugyancsak megtörtént volna. A vádlott nem fejtett ki olyan tevékenységet, ami az állatok szükségtelen szenvedésével járt volna, ezért a lopás vétségének kísérlete mellett az állatkínzást nem állapította meg a bíróság.”⁵⁸

Az elpusztításnak olyan drasztikus módja, amikor az elkövető felismeri, hogy magatartásával a gerinces állatot szükségtelen, elkerülhető fájdalomnak is kiteszi, s ezt kívánja vagy ebbe belenyugszik, a magatartást tényállásszerűvé teheti.⁵⁹

A bánásmód alkalmazása elkövetési magatartás a bántalmazásnál szélesebb kategória, hiszen abba beleértendő minden olyan fizikai ráhatás vagy mulasztás, amely a bántalmazás körébe nem sorolható.⁶⁰ Ez az elkövetési magatartás az állat bántalmazásának, szenvedésének a folyamatjellegét is értékeli. A bántalmazás *indokolatlan* voltának megítélésében végső soron a bírónak kell döntenie az eset összes körülménye alapján, a társadalomban meglévő általános erkölcsi felfogás figyelembevételével. Az elkövetési magatartások értelmezéséhez és az állat maradandó egészségkárosodása tekintetében az állatvédelmi törvény nyújt segítséget.⁶¹ A *bántalmazás* és *bánásmód* alkalmazásával elkövetési fordulattal bárki elkövetheti a bűncselekményt, szemben azzal az esetkörrel, amikor valaki a gerinces állatát vagy veszélyes állatát elüzi, elhagyja vagy kiteszi, mert ez utóbbiakat kizárólag az állattartó követheti el, a tényállás nyelvtani értelmezéséből adódóan.

A gerinces állat vagy a veszélyes állat elüzése, elhagyása, kitétele elkövetési magatartás büntetni rendeltségének oka nem csupán az állat kiszolgáltatott helyzete, hanem a magára hagyott állat által okozható veszélyhelyzet megelőzése is, ezért a veszélyes állatok körét a

⁵⁸ Debreceni Törvényszék 18.Bf.292/2013/4. szám, Debreceni Ítéltábla Bhar.II.637/2013/6. szám.

⁵⁹ EBH2006.1391.

⁶⁰ POLT: i. m. 35–40.

⁶¹ Ávt. 6. § (1) bek., 3. § 2. pont.

törvény nem szűkíti le a veszélyes gerinces állatokra, az megvalósulhat skorpióra vagy különböző pókfajtákra nézve is. Ezt a fordulatot csak az állattartó valósíthatja meg.⁶²

Az állatnak az átlagosat lényegesen meghaladó szenvedést okozó cselekmények elkövetőjének és magának a cselekménynek is a fokozottabb társadalomra veszélyessége indokolja a különös szenvedést okozó eseteknek a súlyosabb megítélését és büntetését. Minősítő körülmény az is, ha az állatkínzás több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza. A minősítő körülmény a cselekmény eredménye, így annak megállapításához elegendő az elkövetőnek az eredmény tekintetében megmutatkozó gondatlansága is.⁶³

A természetkárosítás kapcsán is mások az elkövetési magatartások, azonban itt a károsítás és az elpusztítás tényállási elem lehet. Az állat halála természetkárosításnál tényállásszerű, állatkínzás esetében azonban ez nem tényállási elem.

A tiltott állatviadal szervezése esetén az állatkínzástól való elhatárolási szempont lehet az, hogy az elkövető nem maga bántalmazza az állatot, hanem a feltételeit teremti meg annak, hogy azt egy másik állat „bántalmazza.”

3. Javaslataink de lege ferenda

A hatályos büntető törvénykönyv elkövetési magatartásaként megfogalmazott *bánásmód alkalmazása* expressis verbis nem zárja ki a mulasztással történő elkövetést. Az irányadó bírói gyakorlat alapján az állatkínzás bűncselekménye passzív magatartással, az állat életfeltételeiről való gondoskodás elmulasztásával is elkövethető. Egy esetben például olyan állattartó felelősségét állapította meg a bíróság, aki nem gondoskodott állattartói tevékenysége körében 26 szürkemarha és 20 mangalica sertés élelmezéséről és vízzel történő ellátásáról, így 17 marha el is pusztult, valamint a telep 5 kutyájából egy annyira legyengült, hogy el kellett altatni. A tényállás értelmezése körében a bíróság utalt az Állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt szabály megszegésére, amely szerint az állattartó köteles a jó gazda gondosságával eljárni, az állat fájának, fajtájának és élettani szükségleteinek megfelelő életfeltételekről gondoskodni. A vádlott az állattartás során e szabályokat súlyosan megszegte, a vádlott „állattartói bánásmódja” a telepen található valamennyi állatnak különös szenvedést okozott.⁶⁴ Látható azonban, hogy a mulasztást az állattartói kötelezettséghez, a megfelelő bánásmódhoz kapcsolta a bíróság. Más döntésben is azt állapította meg a bíróság, hogy a terhelt a felügyelete és gondozása alatt álló kutya sérelmére követte el a mulasztásban megnyilvánuló állatkínzást. A Kúria például egy eseti döntésében kiemelte, hogy a törvényi tényállási elemként szereplő bánásmód egyszerű nyelvtani értelmezés alapján is nem egyszeri cselekmény, hanem folyamatos tevésekből vagy nem tevésekből álló mozzanatok együtteséből tevődik össze, azaz szükségképpen folyamat-jelleget feltételez.⁶⁵ A döntésből azonban kiderül, hogy a *bánásmódot alkalmaz* elkövetési magatartás nem tiszta mulasztásos cselekmény, hanem aktív és passzív, azaz tevésekből és nemtevésekből álló mozzanatok együtteséből áll. Lényeges elem, hogy mielőtt megvalósulhat a mulasztás, azaz a passzivitás, előtte minden esetben van egy aktív mozzanat is, amely létrehozza az állattartói kötelezettséget, tehát az elkövető olyan kapcsolatba kerül az állattal, amelyben felelősség terheli az állat törvényben meghatározott módon történő gondozása, ellátása tekintetében.

⁶² A veszélyes állatokról és tartásuk engedélyezésének részletes szabályairól szóló 8/1999 (VII.13.) KÖM-FVM-NKÖM-DM együttes rendeletének 1. számú melléklete sorolja fel a veszélyes állatokat.

⁶³ ELEK Balázs: *Vadászok, halászok a büntetőjog hálójában*. HVG-ORAC, Budapest, 2015.

⁶⁴ EBD2014.B.8.

⁶⁵ Kúria Bfv.II.1.314/2017. szám.

Hasonló jogértelmezésre jutott a bíróság akkor is, amikor a tilosban szerzett halzsákmány nem előírászerű szállítása közben érték tetten az elkövetőket.

„Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek éjjel kopoltyúháló alkalmazásával, engedély nélkül halásztak, amely során jogtalanul kifogtak, és elvittek 3 darab 3 nyaras és 1 darab 4 nyaras nőstény őshonos pikkelyes nyurgapontyot, 2 darab nőstény amurt, 3 darab folyami rákot, 1 darab törpeharcsát, valamint egy 2 kg súlyú kagylót. A vádlottak a halakat a lakásukig akarták szállítani. Az úton rendőrök ellenőrizték őket. Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek vagyron elleni cselekményüket a helyi Horgászegyesületek Szövetsége sértett sérelmére 24.693 forint értékre követték el, amely kár a lefoglalással megtérült. A terheltek az I. rendű terhelte tulajdonában levő és a tőle lefoglalt marázsa hálóval (kopoltyúháló), valamint meritőhálóval, továbbá a II. rendű terhelte tulajdonában levő, és tőle lefoglalt evezős gumicsónakkal halásztak. A terheltek az állatokat víz nélkül, zsákokban, zsúfolt helyen tárolták és szállították, amely alkalmas volt arra, hogy az állatok pusztulását okozza.

Az adott terület halászati jogosultja a helyi Horgászegyesület Szövetsége sértett, amely az adott vízterületen kizárólagos módon csak a horgászatot engedélyezi, a halászati tevékenységet nem. Erre tekintettel - figyelembe véve azt is, hogy a terhelteknek a cselekmény elkövetésekor érvényes állami halászjegye és területi engedélye nem volt - az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek jogosulatlanul halásztak.

Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek továbbá megszegték az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvény azon rendelkezését, mely szerint tilos az állatnak indokolatlan, vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést, sérülést okozni, kíméletét nem biztosító módon szállítani, elhelyezni.

A bíróság a három terhelte társtettesként elkövetett lopás vétségében mondta ki bűnösnek, és ezért az I. rendű terhelte 6 hónapi fogházbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztette, a II. rendű terhelte 35 napi fizikai munkakörben végzendő közérdekű munka büntetésre, a III. rendű terhelte összességében 72.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A bíróság döntése szerint az irányadó tényállás alapján azonban az állatkínzás vétségének tényállási elemei maradéktalanul nem valósultak meg. Az állatkínzás vétségét az valósítja meg, aki gerinces állatot indokolatlanul olyan módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza. Az alapul szolgáló ügyben a bántalmazás nem jött szóba, míg a terheltek magatartása a „bánásmód” fogalomkörbe azért nem illeszthető, mert a terheltek elbírált tevékenysége (a kifogott halaknak a kifogás helyéről lakásukig szállítása víz nélküli zsákokban, zsúfolt helyen), egyszeri és eseti jellegű tevékenység. A törvényi tényállásban szereplő „bánásmód” hosszabb ideig tartó folyamatot feltételez. Erre utal az állatkínzás vétségét törvénybe iktató törvény indokolása is, amely kiemeli az állat szenvedésének folyamatjellegét, de ez következik a bánásmód szó nyelvtani értelméből is. (A Magyar nyelv értelmező szótára szerint például bánásmód az a mód, ahogyan valaki valamivel, főleg jószággal, rendszeresen foglalkozik, bánik.)

A terheltek ugyan jogosulatlanul, de nem a halászatról szóló törvény által tiltott halfogási eszközzel vagy módon halásztak, így a régi Btk. 266/B. § (2) bekezdése szerinti állatkínzást (a jelenleg hatályos Btk. szerinti orvhalászatot) nem lehetett megállapítani.⁶⁶

Megítélésünk szerint esetről esetre dönthető el, hogy az állat szenvedésének időtartama alkalmas-e az eredmény előidézésére. Ugyanazon cselekmény más eredmény előidézésére lehet alkalmas nyáron, ősszel vagy télen. Az idézett bírói döntés különös jelentőségét adja, hogy a magyar nyelv értelmező szótárának segítségével értelmezte a jogalkotói akaratot, megállapítva, hogy a bánásmód rendszeres foglalkozást jelent az állattal. A rendszeres foglalkozás

⁶⁶ Szolnoki Városi Bíróság 11.B.646/2008/19. számú ítélet, Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.1.024/2010/5., (LB-H_BJ-2011-21. bírósági határozat).

természetesen nem zárja ki a mulasztás megállapíthatóságát, de az egyszeri mulasztás nem tényállásszerű még akkor sem, ha annak eredményeként az állat elpusztul. A bánásmód alkalmazásába ugyanis beleértendő minden olyan fizikai ráhatás vagy mulasztás, ami a bántalmazás körébe nem sorolható, ugyanakkor ez az elkövetési magatartás az állat bántalmazásának, szenvedésének a folyamat jellegét is értékeli.⁶⁷

A *bánásmódot alkalmaz* mint elkövetési magatartás azonban több kérdést is felvet azzal kapcsolatban, hogy mely elkövetők felelnek ezért az elkövetési magatartásért. Az 'alkalmaz' szó szótári jelentése szerint „az életben felhasznál, csinál valamit, amit korábban megtanult.” A bírói gyakorlat szerinti passzív magatartás így sokkal inkább úgy értelmezhető a közölt jogesetektől, hogy az aktív tevésben megnyilvánuló bánásmód mellett a mulasztásban megnyilvánuló passzív magatartás is része a folyamatnak.

A jogalkotó a *bánásmódot alkalmaz* kifejezéssel nyilvánvalóan nem tisztán mulasztásos magatartást kodifikált. A jogszabályszovegek értelmezéséhez kapcsolódó vélelmek szerint azonban azt kell feltételeznünk, hogy a jogszabály nem tartalmaz felesleges kifejezéseket, a jogalkotó tudatosan választotta ki a megfelelő nyelvtani értelmű szavakat.⁶⁸ A közzétett döntésekben a bánásmód kapcsán minden esetben állattartó, az állatért felelős személy volt marasztalva. Adódik a kérdés, hogy megállapítható-e a bánásmód alkalmazásáért a felelőssége annak, aki kizárólag passzív magatartásával járul hozzá az állat szenvedéséhez, de bűnsegédi közreműködése nem állapítható meg, mert a tettes esetleg nem is tud róla, szándékerősítőleg az ő passzivitása nem igazolható.

A cselekmény elkövetőjére a jogalkotó általános alanyt fogalmaz meg, az 'aki' szó használatával. Ebből viszont az következne, hogy nem csupán az állatért felelős állattartó követheti el a bűncselekményt, hanem bárki. Figyelemmel arra, hogy a *bánásmódot alkalmaz* elkövetési fordulat egy sorban szerepel a *bántalmaz* elkövetési magatartással, amelyet bárki elkövethet, az a következtetés adódhatna, hogy a *bánásmódot alkalmaz* elkövetési fordulatot megvalósító személy is bárki lehet, nem csupán az állattartó vagy az állatért egyéb jogi kötelezettséggel bíró személy. Mindez az aktív tevékenységben megnyilvánuló elkövetés esetén nem okoz értelmezési nehézséget. Az állattartó is felelős az állat (például megvásárolt kutya) ellátásáért, a megfelelő életkörülmények kialakításáért. Ha az állatért felelős személy nem tesz semmit az állat életben tartása, illetve ellátása körében és az elpusztul, a *bánásmódot alkalmaz* elkövetési fordulat megvalósulhat azzal, hogy a passzív magatartást megelőzte egy aktív cselekmény, az állat megvásárlása, hazavitele.

A kizárólag passzív magatartással megvalósuló cselekményeknél azonban a kívülálló felelőssége álláspontunk szerint a törvényi tényállás alapján nem merülhet fel. A közzétett bírói döntésekben is minden esetben hangsúlyozta a bíróság, hogy az állatkínzás e fordulatának alapja az, hogy az elkövető egyben állattartó is volt. Megítélésünk szerint a hivatkozott jogesetekenél egy kívülálló, aki látja az állatok szenvedését, de nem tesz semmit (például szomszéd), már nem vonható felelősségre az állatok sanyargatásáért. Az, hogy passzív magatartás is része a *bánásmódot alkalmaz* elkövetési fordulatnak, még nem jelenti azt, hogy az is megvalósítja, akinek semmilyen jogi kötelezettsége nincs az állat irányában, és egyszerűen nem csinál semmit. Ő nem alkalmaz bánásmódot, így felelőssége meglátásunk szerint nem állapítható meg.

Megalapozhatja a gazda felelősségét, ha az állatot víz és élelem nélkül hosszabb időre kikötözi és az állat a nyári forróságban még árnyékba sem tud húzódni. Kérdéses viszont azon személy felelőssége, aki mindezt észleli, és bár megtehetné, de nem segít az állaton, hanem egyfajta passzív bűnrészesként hagyja az állatot tovább szenvedni. Álláspontunk szerint azt kizárólag a jogalkotó döntheti el, hogy milyen körben húzza meg a büntetőjogi felelősség

⁶⁷ Kúria Bfv.II.1.314/2017.

⁶⁸ BLUTMAN László: *Értelmezés a jogban: A jog a nyelv fogságában*. Gondolat, Iurisperitus, Budapest–Szeged, 2025, 47., 221–224.

határait. Mindezt jelen tényállás kapcsán nem lehet kiterjesztően értelmezni, annak ellenére, hogy számos olyan eset is felmerülhet, amelyet az általános erkölcsi megítélés mélyen megvet. A büntetőjogi felelősség a jelen jogszabályi környezetben sok ilyen esetben nem állapítható meg.

Ha valaki véletlenül vagy gondatlanul okoz sérülést egy gerinces háziállatnak, például gépjárművel elüti, de látva a sérült állatot annak nem segít, akkor a szándékos bántalmazásért fel sem merülhet a felelőssége, legfeljebb a passzivitásban megnyilvánuló bánásmód alkalmazásáért. Itt azonban vitatható lenne a büntetőjogi felelősség, hiszen nem következik egyértelműen a törvényből, hogy a felelősséget megalapozhatja-e egy megelőző (esetleg vétlen) cselekmény, amellyel kapcsolatba került a gerinces állattal. Még kevésbé merülhet fel a felelőssége annak, aki pusztán a más által elütött, szenvedő állatot észleli, de nem tesz semmit a szenvedés csökkentése vagy a pusztulás megelőzése érdekében. A közerkölcs azonban egyre inkább megköveteli a szenvedő állaton történő segítséget, ami idővel jogi szankciókkal való kikényszerítést is indokoltá tehet.

Megállapítható, hogy a nem állattartó is felelős az aktív bánásmódért: például kánikulában kiköt valaki egy idegen kutyát a kerítéshez víz nélkül, és az hosszú időn keresztül szenved, esetleg elpusztul emiatt. A nem állattartó azonban nem felel a nem aktív, a mulasztásban megnyilvánuló cselekményért, azaz nincs büntetőjogi felelőssége jelenleg annak, aki például a kerítéshez kikötött kutya mellett elmegy, és nem segít, holott tudja, hogy a kutya csak az ő segítségére számíthat, a segítség elmulasztása miatt pedig hosszabb szenvedésnek, esetleg kimúlásnak lesz kitéve.

Azt látjuk, hogy a társadalmi gondolkodás, a közerkölcs napjainkra eljutott arra a pontra, hogy igényli a segítségre szoruló, önmagát ellátni nem tudó állat (például kitikkadt, vizet nem találó szomszédos kutya) jogi védelmét ugyanúgy, mint ahogyan a jogalkotó azt már megtette az állatkínzás más eseteiben.

Megvizsgálva a 2004. évi X. törvény indokolását, nagyvonalakban megismerhetjük a külföldi szabályozási modellek vonatkozó részeit. Többek között megtaláljuk az indokolásban a német állatvédelmi törvény büntetőjogi rendelkezéseit is, amely szerint, aki gerinces állatot alapos ok nélkül megöl, gerinces állatnak garázda módon jelentős fájdalmat vagy szenvedést, illetve hosszan tartó vagy rendszeres fájdalmat, vagy szenvedést okoz, bűncselekményt követ el.

A német szabályozás megértéséhez kiemeljük, hogy Németországban az alapvető büntetőjogi kódex a *Strafgesetzbuch (StGB)*.⁶⁹ Ugyanakkor a német büntető anyagi jogra az jellemző, hogy bizonyos igazgatási tárgyú törvények saját maguk – tehát nem az *StGB* – tartalmazzák az előírásaik megszegéséhez kapcsolódó büntető- és szabálysértési tényállásokat, s a kiszabandó büntetéseket is. Mögöttes szabályként a büntető törvénykönyvet, illetve a szabálysértési törvényt kell alkalmazni. A vonatkozó igazgatási törvény a *Tierschutzgesetz*, az állatvédelmi törvény,⁷⁰ amely az alapvető állatvédelmi szabályokat követően a 17–20/A. §-okban adja meg a büntető és szabálysértési előírásokat. A német jogi szaknyelvben az állatkínzás megfelelője a *Tierquälerei*, vagy a *Tiertötung oder Tierquälerei* („állat megölése vagy állatkínzás”) kifejezést használják. Ezt a törvény nem tartalmazza, a jogi szaknyelv a *Verstoß gegen das Tierschutzgesetz*” megnevezéssel él, amelynek a magyar megfelelője „az állatvédelmi törvény megszegése.”

A német állatvédelmi törvény 17. §-a a következők szerint adja meg az alapvető büntető tényállást, amely eredménybűncselekmény:

„17. § Három évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki

1. gerinces állatot észszerű ok nélkül megöl vagy
2. gerinces állatnak

⁶⁹ <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html> (2025. 12. 11.).

⁷⁰ <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html> (2025. 12. 11.).

- a. *kíméletlenül⁷¹ jelentős fájdalmat vagy szenvedést vagy*
 b. *hosszabb ideig tartó vagy ismétlődő fájdalmat vagy szenvedést*

okoz.”

A 18. § pedig a szabálysértési elkövetési magatartásokat tartalmazza, egyrészt annak előírásával, hogy „aki gerinces állatnak, amelyet tart, gondoz vagy amelyet gondoznia kell, észszerű ok nélkül jelentős fájdalmat, szenvedést vagy károsodást okoz,” másrészt pedig több, az állatvédelmi törvény konkrét előírásaira visszautalással, az utalással érintett előírások megszegése miatt (például rendelet szabályainak megszegése, kutya, macska vagy főemlős megölése, melegvérű állat levágása, altatás nélküli beavatkozás, állatkísérlet, 16. életévet be nem töltött személynek átadás, tiltott eszköz alkalmazása).

A bűncselekmény kizárólag szándékosan követhető el, és büntetendő a mulasztással való elkövetés is. A mulasztással való elkövetést nem az állatvédelmi törvény irányozza elő, hanem a mögöttesként alkalmazandó StGB 13. § általános elírásaiból adódik.

A Német Állatvédelmi Szövetség a kapcsolódó tájékoztatásában kifejezetten rámutat arra, hogy „*a bíróságok nem csupán olyan embereket büntetnek meg, akik állatokat aktívan kínoznak, hanem bíróság elé kerülhet az is, aki beteg vagy sebesült állatoknak nem segít. Ezeket az embereket mulasztással megvalósult állatkínzás miatt ugyanúgy el lehet ítélni, mint balesetek részeseit, akik az autójukkal egy állatot elütöttek. Ha ez lehetséges és tőlük elvárható, akkor segíteniük kell. Így például az állatot állatorvosi rendelőbe kell vinniük vagy orvosi segítséget kell hívniük. Ha ezt nem teszik meg, akkor büntetendők. Különösen azok a személyek, akiknek állataik vannak, állatokat tartanak vagy gondoznak, kötelesek törődni a védenecikkel.*”⁷² Megjegyezzük, hogy az állatkínzás bűncselekmények Németországban is jellemzően nagy sajtóvisszhangot keltenek, azok között gyakran mulasztással megvalósuló cselekmények is vannak.⁷³ Látható, hogy a szabályozás nem a bántalmaz vagy bánásmód kifejezést használja, így a mulasztással, a segítségnyújtás hiányával is megalapozható lehet a bűnösség.

A 2004. évi X. törvény előterjesztői indokolása hivatkozik még a svéd büntető törvénykönyvre, amely szerinti „*szándékos vagy gondatlan elhanyagolás útján vagy más módon indokolatlanul szenvedésnek tesz ki*” fordulat ugyancsak erősebben magában foglalja az elkövető felelősségi körén kívüli okból szenvedő állat sérelmére mulasztással történő elkövetést. Ugyanezen megállapítás tehető a szlovén törvény alapján, amely szerint az a személy büntetendő, aki kegyetlenül bánik állattal vagy annak szükségtelen szenvedést okoz. Bepillantva a nemzetközi szabályozásba, számos példát találunk a tisztán mulasztásos cselekmények kriminalizálására is, amikor épp a cselekvés elmulasztása okozza az állat indokolatlan szenvedését vagy pusztulását.⁷⁴

A fent leírtakra tekintettel az állatok szélesebb körű és hatékonyabb védelme érdekében a törvényi tényállás kiterjesztését javasoljuk kifejezetten mulasztásos cselekmények esetén olyan személyi körre is, akik állattartóként nem vonhatók felelősségre, de az állat szenvedését észlelve általános erkölcsi kötelességük a szenvedést megakadályozni vagy tompítani.

⁷¹ Az „*aus Rohheit*” lehetséges további fordítása: durván, kegyetlenséggel.

⁷² <https://www.tierschutzbund.de/tiere-themen/tiernotfaelle/tierschutzgesetz/> (2025.11.01.).

⁷³ Az egyik közismert, az állatvédők feljelentésére indult eljárásban a bíróság az Állatvédelmi Egyesületnek fizetendő 1.200 Euró pénzbüntetésre ítélte az állattartót, mert nem csiszolta le az általa tartott törpenyúl felső metszőfogait, ami akadályozta az állatot a táplálkozásban, és az állat teljesen lesoványodott, kezdett elsorvadni. Egy másik ügyben a vádlottat 150 napi tétel pénzbüntetésre ítélték, mert egy kutyát lerúgott a lépcsőn, míg egy további ügyben a vádlottat azért ítélték 300 Euró pénzbüntetésre, mert a belvárosban megfojtott egy galambot. <https://www.haz.de/lokales/hannover/zaehne-zu-lang-kaninchen-muss-ingeschlaefert-werden-QQCZVVZEO7FJR4OJTFZGDSRQ5U.html> (2025.11.01.).

⁷⁴ MOGBO, T. C.–ODUAH, F. N.–OKEKE, J. J.–UFELE, A. N.–NWANKWO, O. D: Animal Cruelty: A Review. *Journal of Natural Sciences Research*, 2013/8, 94–98.; SEE Alvin W. L.: Animal Protection Laws of Singapore and Malaysia. *Singapore Journal of Legal Studies*, 2013/1, 125–157.

A büntetőjogi védelem kiterjesztését a jelenleg hatályos törvényi tényállás alábbiakkal történő kiegészítésével lehetne eszközölni: „*aki belterületen sérült, beteg, kiszáradt vagy egyéb ok miatt szenvedő háziállatnak nem nyújt tőle elvárható segítséget, vagy az állat gazdáját vagy a hatóságokat nem értesíti, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.*”

E bekezdés alkalmazásában háziállat a kutya, macska, és minden Ávt. szerinti haszonállat.”

A tényállás ilyen módosításával büntetendővé válna (esetleg szabálysértési tényállás lehetne) annak az alapvető erkölcsi kötelességnek a semmibevétele, amely azt követeli meg az embertől, hogy ne hagyjon szenvedni, illetve szenvedések között elpusztulni olyan háziasított állatot, amelynek nincs, vagy pillanatnyilag ismeretlen a gazdája, illetve a gazdája sem tesz eleget a jó gazda kötelességéből adódó feladatainak. Az állattartó jelenlegi szigorúbb büntetőjogi fenyegetettsége így továbbra is megmaradna. Nem lehet azonban erkölcsös azon jogrendszer, amely a háziasított, és így jobban kiszolgáltató állat védelméről pusztán azért nem gondoskodik, mert annak valahol van gazdája. A javaslatunkkal azon meggyőződésünket kívánjuk kifejezésre juttatni, hogy a szabályozás nem egy drasztikus büntetéssel érheti el a célját, hanem az állatvédelmi szabályozás rendszerében pillanatnyilag üresen álló enyhébb megítélésű mulasztásos cselekményeknél a közerkölcs és a büntetőjogi fenyegetettség egyensúlyba hozásával. A *tőle elvárható* kitétel a segítségnyújtás elmulasztása bűncselekmény fogalomrendszerét alkalmazva arra utal, hogy a büntetőjogi (esetleg szabálysértési) felelősség az adott egyén képességeihez igazodó segítséget vár el, így sem az állat, sem a segítségnyújtó életének, testi épségének kockáztatása nem lehet elvárás.

4. Záró gondolatok

Jelen tanulmányban alapvetésünk az, hogy a társadalmi erkölcs változása szükségszerűen maga után vonja az állatok védelmét szolgáló büntetőjogi szabályok módosítását is. Később ez a folyamat remélhetőleg fordított irányban is igazolhatóvá válik, és a büntetőjogi szabályozás is alakítja a maga sajátos eszközrendszerével az irányadó viselkedésmintákat. Megítélésünk szerint az állatok védelmét szolgáló büntetőjogi szabályozás a legsúlyosabb elkövetési formákat kielégítően szabályozza, de a jogi tárgyat kevésbé veszélyeztető elkövetési magatartások terén szabályozási hiány észlelhető. Megfogalmazott javaslatunk ezt a hiányt lenne hivatott kitölteni. Bízunk benne, hogy a tanulmányban leírtak gondolatébresztőként szolgálhatnak és olyan tudományos vitára ösztönzi a témában jártas szakembereket, amely elvezethet egy kiforrott szabályozási javaslat megszületéséhez. Javaslatunk megfogalmazásakor azzal is tisztában vagyunk, hogy minden új – különösen előzmény nélküli – büntetőjogi beavatkozást csak mértéktartással lehet bevezetni, és emiatt célszerű a felvetést árnyaltan, a természettudományi, állatjóléti és etológiai szempontok bevonásával is tárgyalni. A fokozatosság és a különböző jogágakat is érintő vizsgálódás biztosíthatja a jogrendszer koherenciáját, és végső soron a gyakorlati alkalmazhatóságot.